

Підготовка, визначення порядку денного, методи та навички, ведення записів. Потрібно встановити право обох учасників формувати порядок денний, зокрема, впливати на пріоритетність розгляду питань. Корисно заздалегідь планувати деякі питання, аби обидва учасники мали можливість підготуватися, але разом із тим варто залишити час для непередбачуваних проблем, які могли виникнути в проміжку між зустрічами. Важливо, аби робота молодого спеціаліста соціальної роботи, обмежувалась складеним супервізором порядком денним.

Як і в багатьох інших ситуаціях, супервізія буде найефективнішою, якщо учасники належним чином підготуються до неї. Зокрема, психологічно. Під час супервізоровської сесії в соціальній роботі супервізований має право на цілковиту увагу. Доброю практикою є домовленість щодо ведення супервізором *відкритих записів* тем, що обговорювалися, й усіх прийнятих рішень. Окрім безпосередньої вигоди для супервізованого, це надзвичайно важливо для супервізора, який задля вдосконалення власної практики може відстежувати й переглядати те, що відбувалося впродовж супервізії (у деяких випадках з цією метою можна, наприклад, попросити у супервізованого дозвіл робити відео- чи аудіозаписи супервізоровської сесії).

Всі методи, що будуть в супервізії, з точки зору І.В.Ушакової [9], треба обговорити: використання рольових ігор та інших технік драми для програвання чи репетиції каверзних ситуацій; презентацій з ілюстраціями та діаграмами; спільного перегляду відеоматеріалу з визначеною метою; заповнення та аналізу опитувальників, орієнтованих на самооцінювання; ігор та вправ; зображення скульптур на групових супервізіях тощо. Варто обговорити на етапі досягнення домовленості, щоб обидві сторони могли поділитися своїми навичками та почуттями стосовно використання різних методів в діяльності, адже нав'язана техніка навряд чи буде продуктивною посилити бажання молодого соціального працівника відкриватися..

Забезпечення оцінки та перегляду. Досягнення попередньої домовленості є базовою вимогою ефективною, наснажуючою супервізії. Початкове обговорення глибоких, детальних аспектів майбутньої супервізії інколи виглядає надто затеоретизованим, аж поки воно не буде випробуване на практиці. Це схоже на політику рівних можливостей, що є життєво необхідним для кожної організації, яка набуває значення тоді, коли трапляється випадок дискримінації й політика перевіряється на справжність. Тому важливо проводити періодичні перегляди супервізії, під час яких супервізований і супервізор в соціальній службі будуть обмінюватись досвідом спільної роботи та пропонувати основні шляхи їх вдосконалення. У разі потреби це може викликати повторне обговорення елементів контракту.

Корисний внесок у розуміння супервізії як динамічного процесу зробив американський вчений П. Хоукінс [10], котрий приділив свою увагу певному напруженню, яке виникає між системами управління, клієнта та працівника. У працівників соціальної служби стан стурбованості виникає частіше, ніж у супервізорів. Супервізор може прямо назвати проблему, заховаючи

молодого соціального працівника спробувати висловити свої почуття та переживання.

На сьогоднішній день не всі контракти/домовленості є чесними й вичерпними. Причиною цього є ненадійність самого супервізора. Відчуваючи невпевненість, вони можуть несвідомо створити плутанину у супервізоровських стосунках та зробити власну роль незрозумілою, що спричинить нечіткість в очікуваннях та межах. За таких умов важко переоцінити важливість супервізії для самого супервізора. Супервізори, зобов'язані визначити для себе, що саме вони пропонують, пояснити свої очікування від соціального працівника та характеру супервізоровських стосунків. Тому супервізор повинен почувати себе достатньо впевненим, аби поділитися своїми сильними та важливими професійними рисами

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Таким чином, можна зробити висновок, що сетінг встановлює межі процесу супервізії. Якщо ці межі безпечні, надійні та відомі, то супервізоровські стосунки розглядаються як важливі елементи супервізії.

Однак необхідно розуміти, що початкова домовленість стосовно супервізії є лише базовою необхідністю, що виступає початком загального процесу. Соціальна робота – професія зі значним рівнем стресу, й жодна доброзичливість не може запобігти виникненню сутичок, стурбованості та недовіри у супервізії. Тиск може бути спричинений роботою кожного з учасників, їхніми взаємовідносинами та проблемами в їхньому приватному житті. Тому надзвичайно важливо, аби супервізор в своїй діяльності вивчав як сильні, так і слабкі сторони в роботі.

Список використаних джерел:

1. Браун А., Боурн А. Супервізор у соціальній роботі: Супервізія догляду в громаді, денних та стаціонар. установах /пер.з англ. Т.Семігіної.-К.: Унів. вид-во «Пулсар», 2003.-240с.
2. Голдсмит Г. Терапевтический сеттинг в психоанализе и психотерапии/Журнал практической психологии и психоанализа// Г.Голдсмит; пер.А. Мирза 2009, №2.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psyjournal.ru/psyjournal/articles/detail.php?ID=2998>
3. Кернберг О. Психоаналитические теории объектных отношений/ О. Кернберг.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.psychol-ok.ru/lib/kernberg/ptoo/ptoo_03.html
4. Осипов В.А.О терапевтическом эффекте сеттинга/ Осипов В.А.// Психоаналитический вестник.-2001.-№9.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.arbat25.ru/>
5. Понятие «Сеттинг».– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ru.wikipedia.org/wiki/
6. Попова Н.М. "Специфика сеттинга при работе с пограничными пациентами".– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psychoanalitiki.ru/setting-borderline.html>
7. Психологическая энциклопедия. Под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха2-е изд. - СПб.: 2006. - 1096 с.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.alleng.ru/d/psy/psy077.htm>
8. Томз Х., Кэхеле Х. Современный психоанализ. Т. 2. Практика. – М.: Издательская группа «Прогресс» – «Литера», Издательство Агентства «Яхтсмен»,– 1996, – 765с.
9. Ушакова І.В. Супервізія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]/ І.В.Ушакова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011.– 228с.
10. Hawkins, P. (1982) Mapping it out, Community Care, 22 July, 17-19

УДК 378.1

І.В. Бацуровська, Н.С. Ручинська

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті описуються перспективні напрямки модернізації вищої освіти. Розглянуто особливості змішаного навчання, проаналізовано та уточнено поняття змішаного навчання. Окреслено перспективні напрямки застосування масових відкритих он-лайн курсів на прикладі закордонного досвіду. Представлено їх особливості, засоби, робочі платформи, характеристики, плюси та мінуси в освітньому процесі.

Ключові слова: змішане навчання, он-лайн курс, масовий відкритий он-лайн курс.

Promising direction of modernization of higher education.

Annotation. This article describes promising directions of modernization of higher education. The features of the blender learning, analyzes and clarifies the concept of blender learning. Outlines promising directions of massive open online courses as an example of foreign experience. Presents their features, tools, work platforms, features, pros and cons in the educational process.

Keywords: blender learning, online course, a massive open online course.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Насичення навчального процесу сучасними засобами інформаційно-комунікаційних технологій створює умови для збільшення частки активних форм навчальної діяльності студентів, інтенсифікації їх самостійності у здобутті знань та технологічної інтеграції аудиторної та позааудиторної роботи. У зв'язку з цим у вищих навчальних закладах дедалі більше домінує змішане навчання, яке органічно поєднує аудиторну та позааудиторну роботу студента. Великі зрушення відбуваються у вищій освіті України завдяки появі масових відкритих он-лайн курсів, які доступні мільйонам людей у всьому світі. Такі курси є новим способом викладання та навчання. Масові відкриті он-лайн курси можуть стати новою системою атестації, яка приблизно за 10 років створить конкуренцію традиційній вищій освіті.

Слід зазначити, що наростає розчарування продуктивністю традиційних інститутів. Тільки шість із десяти студентів чотирирічних вищих навчальних закладів протягом 6 років закінчують навчальний заклад. Більшість роботодавців вважають, що випускники не мають потрібних навичок. Плата за навчання зростає швидше, ніж інфляція або заробітки за останні два десятиріччя.

Модернізація вищої освіти шляхом інтенсивного застосування інформаційних та комунікаційних технологій – це щось більше, ніж просто механізм їх поширення; за правильного підходу такий режим обіцяє студентам більш швидко, більш послідовну взаємодію з високоякісним навчальним контентом. Отже, це нововведення має потенціал для створення величезних можливостей для студентів, роботодавців і видатних викладачів. Все це потребує нових способів кардинального розширення доступу до провідних інструкцій зі створення інтелектуальної власності та наукових співтовариств, а також впровадження цих нових бизнес-моделей в освітній процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичне обґрунтування сутності поняття змішане навчання отримало свій розвиток у працях таких вітчизняних науковців, як Ю. В. Триус, А. М. Стрюк, О. Ф. Мусійовська, Т. І. Коваль. Закордонний досвід застосування масових відкритих он-лайн курсів висвітлено у працях В. М. Кухаренка, Н. В. Рашевської, О. М. Самойленка.

Метою нашої статті є аналітичний огляд перспективних напрямків модернізації вищої освіти в Україні.

Завдання статті полягають у наступному:

- 1) розглянути та охарактеризувати особливості змішаного навчання;
- 2) розглянути та охарактеризувати особливості масових відкритих он-лайн курсів.

Викладення основного матеріалу. Чергування очних занять з форумами і роботою в режимі он-лайн прийнято називати змішаним навчанням. Ряд дослідників також відзначають доцільність використання різних засобів дистанційних технологій в умовах очного навчання як для роботи в аудиторії, так і для підтримки самостійної позааудиторної роботи студентів.

У вітчизняних дослідженнях дане поняття трактується найчастіше як «змішане», «комбіноване» або «гібридне» навчання. Так, Н. В. Рашевська вважає змішане навчання поєднанням традиційних технологій навчання з інноваційними технологіями електронного, дистанційного та мобільного навчання. Дослідниця Є. М. Смирнова-Трибульська називає змішане навчання гібридним, що інтегрує очне та дистанційне навчання. У праці

Б. І. Шуневича дано визначення комбінованого навчання як такого, що поєднує мережеве електронне і традиційне навчання [10; 12; 15].

Посилаючись на європейський досвід, О. М. Самойленко називає змішаним навчання, при якому до 80% навчального процесу відбувається за підтримки інформаційних технологій. При цьому, якщо інформаційні технології використовують для здійснення 20% навчального процесу, то це називається on-line підтримкою навчання, а якщо більше 80% – дистанційним навчанням [11, с. 11-15].

У своїх дослідженнях Ю. В. Триус визначає змішане навчання як цілеспрямований процес отримання знань, умінь і навичок, засвоєння способів пізнавальної діяльності суб'єктом навчання та розвитку його творчих здібностей на основі комплексного і систематичного використання традиційних та інноваційних педагогічних технологій та інформаційно-комунікаційних технологій навчання за принципом взаємного доповнення з метою підвищення якості освіти [14].

У праці А. М. Стрюка дано визначення змішаного навчання як цілеспрямованого процесу здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання [13].

Змішане навчання надає студенту такі можливості:

- отримання всіх навчально-методичних матеріалів в електронному вигляді через веб-ресурси;
- отримання дистанційних консультацій у викладачів (форум оф-лайн і телеконференції);
- участі в дистанційних семінарах (форум оф-лайн);
- відправки робіт на перевірку;
- здачі іспитів та заліків в дистанційну сесію через інтернет-тестування;
- обміну повідомленнями з викладачами та тьюторами;
- отримання повної інформації про процес навчання, в тому числі про оцінки протягом семестру;
- роботи з навчальними веб-ресурсами в індивідуальному, зручному для студента режимі [9].

Змішане навчання не зобов'язує щоденно відвідувати заняття. Спілкування з викладачами та однокурсниками наживо відбувається або вечорами, або на вихідних, або під час 1-2-тижневої відпустки, яка надається студенту на роботу для відвідування лекцій і складання іспитів. Основну роботу студенти проробляють самостійно. Такий тип навчання зручний для тих, хто не може в силу обставин традиційно відвідувати лекції та семінари в університеті, але в той же час хоче отримати якісну освіту.

Під час змішаного навчання заняття в аудиторіях комбінуються з дистанційними заняттями, часто за допомогою он-лайн-інструментів, які дозволяють студентам отримати консультації викладачів. До таких інструментів належать інтернет-форуми, відеоконференції і телефонні технології в Інтернеті, наприклад скайп. У ході змішаного навчання студенти беруть участь у відеоконференціях, слухають лекції та доповіді однокурсників, проходять тренінги, працюють у групах за підтримки викладача, отримують консультації професорів дистанційно.

Змішане навчання, як симбіоз класичного і он-лайн-навчання, об'єднує все краще з обох форм викладання. Основний недолік, на який вказують експерти, полягає в тому, що таке навчання вимагає високого ступеня

самоорганізації та особистого контролю. Матеріал може залишитися неосвоєним або неправильно зрозумілим. Часто відсутній соціальний контакт між однокурсниками, якщо, наприклад, на заняттях вони бачаться рідко, а в груповій роботі в режимі «он-лайн» не передбачений професійний модератор [2].

Бувають випадки, коли деякі учасники спільних «занять на відстані» не проявляють належної активності. Експерти пов'язують це з тим, що в будь-якій групі рано чи пізно намічаються лідери, часто за статевою ознакою, через активність яких інші учні беруть у конференції чи семінарі лише номінальну участь. Коли заняття проходять в аудиторії, викладачеві легше контролювати процес і унікальні подібні проблем. При он-лайн-роботі ж модератору потрібен достатній досвід і наявність відповідних навичок управління навчальним процесом [2].

З іншого боку, змішане навчання максимальним чином націлене на навчальні та трудові потреби кожного з учасників програми. Якщо при стандартному навчанні в лекційному залі від усіх студентів очікується якийсь загальний рівень підготовленості і заняття проходять за стандартною схемою, де індивідуальні здібності та навички не враховуються, то заняття з методики змішаного навчання дозволяють кожному студенту самостійно вибирати темп освоєння матеріалу і пріоритети в навчанні [2].

Інтенсивно зростає он-лайнова революція. Некомерційна компанія Coursera, що задіє професорів та викладачів із 62 університетів (зокрема Princeton, Stanford, the University of Michigan, the University of Pennsylvania тощо) мають приблизно 50-100 тисяч користувачів, які не платять нічого за доступ до кращих професорів світу. Загалом компанія має понад 2,7 мільйони зареєстрованих студентів, більшість з яких за кордоном, котрі вивчають принаймні одну дисципліну. Некомерційне партнерство між Гарвардським Університетом та Массачусетським Технологічним Інститутом пропонує он-лайн версії курсів з відеоуроками, вбудованими вікторинами, миттєвим зворотнім зв'язком і зручним для студента темпом навчання. Курс «Введення у комп'ютерне програмування», представлений Udacity, вивчає 200 тисяч студентів по всьому світу. Такі компанії, як Coursera, edX, Udacity, є менш прибутковими компаніями, що пропонують он-лайн курси, створені викладачами провідних американських університетів [1; 6].

Ключове питання в тому, як швидко ці відкриті масові он-лайн курси запропонують не тільки прорив у режимі навчання для заповзятливих і цікавих, але й справжній диплом для студентів, тому що роботодавці цінують дипломи. Coursera оголосила, що п'ять з її курсів будуть видавати сертифікати, затверджені Американською Радою Освіти. Дистанційний навчальний заклад при Університеті штату Колорадо почав видавати сертифікати за проходження початкового курсу комп'ютерного програмування, організованого Udacity, якщо студент склав очний екзамен. І це незважаючи на те, що Stanford, де власне й організований цей курс, не дає сертифікату за цей курс. Як тільки буде організована достатня інфраструктура щодо складання іспитів і оцінки масових відкритих он-лайн курсів, а студенти edX і Udacity почнуть складати очні іспити у сотнях регіональних екзаменаційних центрах – ми увійдемо у новий світ [4; 8].

Студенти зможуть самостійно обирати собі курси і досягати відповідних рівнів залежно від потреб своїх режюме. Коли експерти переконують роботодавців, що ці сертифікати є надійними показниками потрібної кваліфікації, роботодавці почнуть діяти так, як сьогодні робить Colorado State University's Global Campus. Тобто, вони будуть мати впевненість при запрошенні на роботу кандидатів, чий сертифікат отримані поза межами офіційно акредитованих вищих навчальних закладів.

Сьогодні ці бізнес-моделі дійсно охоплюють увесь діапазон. На одному кінці – випускники шкіл, котрі наби-

рають повні набори курсів для он-лайн дипломів. Наприклад, в Кенан-Флаглерській Бізнес-Школі Університету Північної Кароліни у Чапел-Хілл плата за навчання на он-лайн курсах Майстра Бізнес-Адміністрації складає 90 тисяч доларів. Університет Південної Кароліни отримує понад 100 мільйонів доларів прибутку за свої он-лайн курси. Традиційні вищі навчальні заклади, такі як Університет штату Пенсільванія та Університет Массачусетса, також пропонують он-лайн дипломи за відносно невисоку ціну. Деякі неприбуткові заклади, спрямовані на дорослих учнів, визначають плату, як при очному навчанні, хоча й мають доволі низьку ціну [5; 7].

Думки багатьох вчених розділились щодо використання масових відкритих он-лайн курсів. Вчені окреслюють позитивні та негативні сторони таких курсів. До плюсів відносять:

- Високі показники індивідуальної перевірки знань (у тому числі протягом курсу). За рахунок МООС, он-лайн курс, на відміну від живого викладача, здатний приділити кожному що навчається стільки часу на перевірку його знань (тести), скільки буде потрібно.

- Економія ресурсів. За рахунок он-лайнової складової і масовості можлива економія ресурсів викладачів та інфраструктури.

- Повторне використання матеріалів. За рахунок масових відкритих он-лайн курсів, вкладення сил у розробку хороших навчальних матеріалів у разі створення виправдовуються в сотні і тисячі разів більше, ніж у випадку очних курсів, з точки зору повторного використання матеріалів.

- Обговорення та FAQ. За рахунок масових відкритих он-лайн курсів, у міру проходження курсу накопичується значна кількість питань, відповідей, думок і коментарів самих студентів, які представляють цінність для всіх наступних студентів.

До мінусів відносять наступні:

- Зниження якості у міру поширення і масовості. Багато університетів починають розробляти свої платформи і свої курси для навчання студентів. У міру широкого розповсюдження, якість курсів, що підтримуються сьогодні на найвищому рівні, буде неминуче падати. В результаті, замість очних курсів в аудиторіях університетів можна отримати погані, але вже on-line курси.

- Складніше забезпечити дисципліну. Складно підтримувати високу мотивацію і дисципліну при масовому навчанні on-line.

- Зниження соціалізації. Очна освіта багато в чому вчить не тільки вчитися, а й спілкуватися, працювати в команді, шукати компроміс, приймати рішення і діяти в стресовій ситуації (наприклад, іспит). Так відбувається соціалізація людини, формуються найважливіші якості та навички, що стає важким при використанні масових курсів.

- Мотивація Для навчання on-line необхідно володіти певним рівнем зрілості. В умовах «масовості» складно забезпечити мотивацію і дисципліну, так як саме індивідуалізація, індивідуальне ставлення та спілкування багато в чому фасилітує людей до навчання (навіть можна сказати в більш широкому сенсі: до розвитку).

Навчальні он-лайн платформи, такі, як Coursera, edX та Udacity, зазначають, що освіта має бути «безкоштовною», а студенти можуть платити тоді, коли їм потрібні очні іспити та сертифікати, що підтверджують їх цінність для роботодавців. Можливо, це і перспективна модель, але «безкоштовність» може бути настільки ризиковою, що просто підірве економіку створення нових курсів. Президент Массачусетського Технологічного Інституту, Лео Рафаел Рейф, запропонував он-лайн студентам робити скромні перекази, щоб допомогти університету виконувати свою місію [3; 5].

Можна зазначити, що університети мають можливість для розробки нових освітніх моделей, які поєднують

низькі витрати, більш високу якість і більшу відповідність потребам роботодавців. Для цього вони мають інтегрувати на стійкій основі свої інтелектуальну власність, бренди і традиції суспільного служіння. Хоча ніхто не може передбачити майбутнє, цілком імовірно, що ми рухаємося в бік двох моделей гібридного отримання вищої освіти. *Перша* гібридна модель буде традиційно в стінах навчального закладу, з технологіями, що дозволяють більш ефективно і продумано планувати отримання знань, з он-лайн лекціями і очними класними годинами в малих групах для вирішення проблем та обміну думками. *Друга* гібридна модель буде дистанційна (і набагато більш дешева), де он-лайн курси будуть доповнюватись самоорганізованими навчальними групами, що ми вже спостерігаємо в масових відкритих он-лайн курсах.

Висновок. Впровадження технології змішаного навчання є одним із шляхів підвищення якості професійної освіти. У разі ретельного планування навчального процесу, змішане навчання та відкриті масові онлайн курси забезпечать студентам більш сприятливі умови для отримання вищої освіти та їх подальшої успішної реалізації у своїй майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Elaine Allen and Jeff Seaman, Changing Course: Ten Years of Tracking Online Education in the United States, Babson Survey Research Group, January 2013, p. 10.
2. Heinze A. Reflections On The Use Of Blended Learning [Electronic resource] / Aleksej Heinze, Chris Procter // Education in a Changing Environment. 13th-14th September 2004. – University of Salford, Salford, Education Development Unit. – 2004. – 11 p. – Mode of access : http://www.ece.salford.ac.uk/proceedings/papers/ah_04.rtf.
3. James G. Mazoué, "The Deconstructed Campus," Journal of Computing in Higher Education, vol. 24, no. 2 (2012), pp. 74–95.
4. Jeff Denneen and Tom Dretler, "The Financially Sustainable University," Bain & Company, 2012, pp. 3–4.
5. Kurt Van Lehn, "The Relative Effectiveness of Human Tutoring, Intelligent Tutoring Systems, and Other Tutoring Systems," Educational Psychologist, vol. 46, no. 4 (2011).
6. Linda Baer and John Campbell, "From Metrics to Analytics, Reporting to Action: Analytics' Role in Changing the Learning Environment," in Game Changers: Education and Information Technologies, Diana G. Oblinger, ed. (Boulder, CO: EDUCAUSE, 2012), p. 63.
7. Nick DeSantis, "Antioch U. Will Offer МДОК for Credit Through Coursera," Chronicle of Higher Education, October 29, 2012.
8. Tamar Lewin, "Public Universities to Offer Free Online Classes for Credit," New York Times, January 23, 2013.
9. Tobin L. Get a degree by "blended learning" [Electronic resource] / Lucy Tobin // The Guardian. 2011. – Mode of access : <http://www.theguardian.com/education/2011/apr/19/distance-blended-learning-degrees>
10. Рашевська Н. В. Програмні засоби мобільного навчання [Електронний ресурс] / Н. В. Рашевська // Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. № 1 (21). – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/2011_1/Rashevsk.pdf
11. Самойленко О.М. Модернізація післядипломної педагогічної освіти: концептуальний підхід / О.М. Самойленко, Н.С. Ручинська // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології як чинник оптимізації педагогічної теорії і практики» / Наук. ред. Юзбашева Г.С. Херсон: Айлант. – 2012. Випуск 15. – С. 11-15.
12. Смирнова-Трибульська Є. М. Теоретико-методичні основи формування інформатичних компетентностей вчителів природничих дисциплін у галузі дистанційного навчання: ареш. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (інформатика) / Є. М. Смирнова-Трибульська; Національний пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : 2007.
13. Стрюк А. М. Проектування комбінованого навчання системного програмування бакалаврів програмної інженерії / А. М. Стрюк // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: зб. наук. праць. Випуск X : в 3-х томах. – Кривий Ріг, 2012. – Т. 3 : Теорія та методика навчання інформатики. – С. 157-164.
14. Триус Ю. В. Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі / Ю. В. Триус, І. В. Герасименко // Теорія та методика електронного навчання : збірник наукових праць. Випуск III. – Кривий Ріг, 2012. – С. 299-308.
15. Шуневич Б. І. Обґрунтування наукової термінології з дистанційного навчання / Б. І. Шуневич // Вісник Нац. ун-ту «Львів. політ.» – 2003. – № 490. – С. 95-104.

УДК 378.147

О. М. Безбах

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-СУДНОВОДІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Анотація. На підставі відомостей з фахових джерел, у статті здійснено теоретичний аналіз становлення терміну «інформаційне суспільство». Виділено основні його характеристики, що впливають на систему професійної підготовки майбутніх інженерів-судноводів. Доведено необхідність теоретичного обґрунтування, розробки та впровадження у систему професійної підготовки моделі формування інформаційної культури майбутніх інженерів-судноводів.

Ключові слова: інформаційна культура, професійна підготовка, майбутні інженери-судноводів.

Annotation. On the basis of information from professional sources, in the article the theoretical analysis of becoming of term is carried out «informative society». Basic its descriptions which affect the system of professional preparation of future engineers-navigators are selected. The necessity of theoretical ground, development and introduction in the system of professional preparation of model of forming of informative culture of future engineers-navigators is proved.

Keywords: informative culture, professional preparation, future engineers-navigators.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Тенденція інтеграції України в світову економічну співдружність, нові політичні, соціально-економічні реалії сучасного ринку праці та стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій змінили критерії системи освіти і вимагають радикальних змін у галузі підготовки кваліфікованих та конкурентоздатних професіоналів, які вільно адаптуються до вимог життя, що швидко розвивається.

Розвиток сучасного суспільства, що супроводжується докорінними соціальними перетвореннями в світі і в нашій країні, спрямований до того типу соціуму, який достатньо точно характеризується поняттям «інформаційне суспільство». В першу чергу, йдеться про становлення глобальної інформаційної індустрії, підвищення ролі знань

і інформації в економічному і соціокультурному розвитку, появі нових форм демократії, структурні зрушення в зайнятості населення і в інших сферах життєдіяльності суспільства. У наші дні формуються принципово нові відносини в економічному, соціальному і духовному житті людей, які описуються поняттям «інформаційне суспільство».

Світові тенденції у сфері професійної підготовки у вищій технічній школі не могли залишити осторонь проблеми професійної підготовки майбутніх інженерів-судноводів. Отже, дослідження впливу інформаційного суспільства на процес професійної підготовки майбутніх інженерів-судноводів є доцільним, актуальним та своєчасним.